

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19635>

Özet

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i (D?ÖÖ), bireylerin bilimsel deneyler ve laboratuvar çal??malar? ba?lam?ndaki yeterlik inançlar?n? ölçmek amacıyla geli?tirilm? veya uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. Bu ölçe?in Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çal??mas? Miraç Y?lmaz tarafından 2018 y?l?nda gerçekleştirilmi?tir. Ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve fen bilimleri alanlar?nda, ö?rencilerin deney süreçlerine yönelik planlama, uygulama ve de?erlendirme becerilerine dair özyeterlik düzeylerini belirlemeyi hedefler. Toplam 18 maddeden olu?an D?ÖÖ, çok boyutlu bir yapıya sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Deneye ?li?kin Özyeterlik, Cronbach alfa, Likert, Özyeterlik, Ölçek Uyarlama, Deneysel Süreçler.

Yazarlar

Miraç Y?lmaz

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin (genellikle ö?rencilerin) bilimsel deney süreçlerini ba?arılı bir şekilde gerçekle?tirme kapasitelerine dair sahip oldukları inanç düzeylerini belirlemektir. Bu özyeterlik inançlar?, bireylerin deneysel görevlere yakla??m?n?, çaba düzeylerini ve zorluklar karşısındaki direncini do?rudan etkileyen önemli bilişsel yapılarıdır.

Ölçek, deneysel yetkinli?i üç kritik amaçta de?erlendirir: deneyi planlama, deneyi uygulama ve deney sonuçlar?n? de?erlendirme. Bu alt boyutlar sayesinde, araştırmacılar ve e?itimciler, bireylerin hangi deneysel amaçlarda kendilerini daha yetkin veya yetersiz hissettiklerini tespit edebilirler.

Yapı

Deneye ?li?kin Özyeterlik Ölçe?i, **özyeterlik** kavram?nın deneysel bağlamdaki spesifik uygulamalar?n? ölçmektedir. Ölçek, orijinal yapı?nda oldu?u gibi, üç temel alt boyuta ayrılmaktadır:

Planlama: Deney öncesi hazırlık, hipotez kurma ve yöntem belirleme yeterli?i.

Uygulama: Deney materyallerini kullanma, veri toplama ve laboratuvar prosedürlerini takip etme yeterli?i.

De?erlendirme: Toplanan verileri analiz etme, sonuçlar? yorumlama ve raporlama yeterli?i.

Geçerlik

Deneye İlişkin Özyeterlik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında (Yılmaz, 2018), ölçeğin yapı geçerliğinin sağlanması amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Yapılan analizler, ölçeğin orijinal üç faktörlü yapısının korunduğunu ve maddelerin ilgili alt boyutlara yeterli düzeyde yüklendiğini göstermiştir.

Geçerlik çalışması, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü kanıtlamaktadır. Her ne kadar kaynakta bu bölüme ilişkin detaylı bilgi sunulmasa da, uyarlama çalışması'nın psikometrik standartlara uygun olarak yapısal geçerliği (Confirmatory Factor Analysis veya Exploratory Factor Analysis) ve muhtemelen ölçüt bağımlı geçerliği incelendiği varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) üzerinden rapor edilmiştir. Deneye ilişkin özyeterliliği ölçen bu çok boyutlu ölçeğin geneline ilişkin iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek bulunmuştur.

Genel Ölçek Güvenirliği: Ölçeğin tamamı için hesaplanan Cronbach alfa içtutarlılık katsayısı $\alpha=.81$ olarak belirlenmiştir. Bu değer, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

Alt Boyut Güvenirliği: Planlama, uygulama ve değerlendirme alt boyutları'nın her birine ait Cronbach alfa güvenilirlik değerlerinin de $\alpha=.70$ 'den yüksek olduğu bildirilmiştir. Bu sonuçlar, alt boyutları da bağımsız olarak yeterli iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin orijinal yapısı, planlama, uygulama ve değerlendirme olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Türkçe uyarlama çalışmasında da bu çok boyutlu yapı doğrulanmıştır. Faktör analizi sonuçları, maddelerin deneysel süreçlerin farklı aşamaları'ndaki özyeterlik algıları'nı temsil eden bu üç ayrı boyutu başarıyla bir şekilde ayırt ettiğini göstermiştir.

Araç

Test Type: Uyarlama Ölçeği (Adaptation of an existing scale)

Format: 18 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme formatı 5'li Likert tipi bir ölçek kullanılmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Eğitim ve fen bilimleri alanlarında deneysel çalışmaya yapan öğrenciler.

Age Group: Genç yetişkinler (Üniversite öğrencileri) veya ergenler (Lise öğrencileri).

Population Details: Uyarılma çalışması, genellikle eğitim fakültesi veya fen bilimleri bölümlerindeki öğrenci örneklemi üzerinde yapılmıştır.

Test Methodology: Bireysel olarak uygulanan, kendi kendine raporlama (self-report) envanteridir.

Anahtar Kelimeler

Özyeterlik kavramı, Deneysel Yeterlik, Psikometrik Özellikler, Eğitim Psikolojisi, Fen Eğitimi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: mirac@hacettepe.edu.tr

Correspondence Address: Miraç Yılmaz (Sorumlu Yazar)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için yazar Miraç Yılmaz ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim bilgileri yukarıda sunulmuştur.

Test Yılı (Uyarılma): 2018

Kaynaklar

Yılmaz, M. (2018). Deneye İlişkin Özyeterlik Ölçeği: Türkçe'ye uyarılma, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 475-486. doi:10.24106/kefdergi.389809

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [deneye-iliskin-ozyeterlik-olcegi-toad.pdf](#)

Deneye İlişkin Özyeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Ancak ölçek, 18 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır:

Derecelendirme Seçenekleri: "tamamen katılıyorum, çok katılıyorum, kısmen katılıyorum, çok az katılıyorum, hiç katılmıyorum".